

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizethető Demjén L. és Keresztély Pál urak kereskedésében, hól egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordantca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bérletig.
Hirdetéseket felvételre: Helyben: akadémiaváralban, Demjén László könyv- és keresztesy Pál papírkereskedésében. Postán: Zeisler M. (királyutca 60. sz.) Bécsben: Haasensteins Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppel Alajos (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt-Seilerstätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttgart.
Nyitási cikkek: sora után 20 kr. előleg beiktatása mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetéseket s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Előfizetési feltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

11 óra	11 ft o. é
félévre	6 „ „
évnegyedre	3 „ „
egy óra	1 „ „

Az előfizetés minden hó 15-től megújítható.

Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztőség, Demjén László ur könyv- és Keresztély Pál ur papírkereskedése.

Az előfizetési pénzeket a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

Az országházról.

Pest, január 24-én.

r. A képviselőház tegnapi ülését az újvidéki államgymnasiumnak adandó államségiyleti vita egészen igénybe vette.

A pénzügyi bizottság véleménye szerint 10,338 ft évi segély lenne megszavazandó az 1868. XLIV. t. cz. értelmében, ha az államkormány befolyhat a tanrendszert megállapítására és a tanárok kinevezésére, mit a szerb patriarkás ellen, noha a gymnasium a milicistádok fészkevé vált.

Maximovits M. az államségiylet megadatni kívánja, hanem a gymnasium maga állítsa fel Zomborra.

Deák Ferencz kiemeli, hogy az országgyűlés tavaly sem szavazta meg az államségiylet, miután az ahhoz kötött feltételeknek nem tette meg, most még kevésbé tehetné, miután egy új államgymnasium felállítása hozatott indítványba. Egy szerb nemzeti gymnasium felállítását czélszerűnek látja, egy általános gymnasiumok szaporításának szükségességét bizonyítja, hogy az illető nemzeti gymnasium mód nyújtassék gyermekek kello nevelésére, kiművelésére; már pedig hiába lenne minden 6 mértföldre egy-egy gymnasium, ha annak tanulva nem lesz az illető vidék, a kiművelés rendkívül meg lesz nehezítve; mennyit kioldottunk mi a deák nyelvvel; ha mindenütt magyar tanítvánnyal lenne a gymnasiumokban a másajku ifjak előhaladása lehetlen volna, a szülők hiába költenék a pénzt, a gyermekek elvesztetnek idejüket. „Ha -- ugymond -- a nemzetiiséget meg akarjuk nyerni, ennek nem az az útja, hogy őket minden áron magyarosítsuk, hanem az, hogy velük a magyar viszonyokat megkedveltesük. -- Kiítani őket istentelen barbarság lenne, aztán sokkal szamosabbak mintsem őket meg lehetne semmisíteni, -- ellenségeinké tenni őket nem felel meg érdekünkben. -- Hasonló az ő helyzetük is. Ha elszakadhatnának és egy nagy nemzetet képezhetnének értené az erre irányzott törekvést; de az európai politikai viszonyok között ez lehetlen. „Mindkét félnek arra kell törekednie, hogy együtt egy más mellett mennél jobb egyetértésben megéljünk. Helyesli, hogy egy új szerb gymnasium állítsa fel; czélszerűbbnek látja Beoskerekre állítani ily gymnasiumot. Az újvidéki gymnasiumnak adandó segélyt illetően a ház tavalyi határozata mellett marad, de kívánja, hogy egy új állítsa fel valamelyik szerb vidéken.

Pauler minister előadja, hogy az évi 8000 ft segélyt a ház tavaly is a fennírt feltételekhez kötötte. Ezeket a patronatus elfogadhatta volna az alapítványok czéljának sérelme nélkül; de az állam is megkövetelhetette azok teljesítését, miután az alapítványokból alig jön be 4000 ft, s így az államnak kellene 8000 ftal segélyezni e középtanodát, miért is jogot formálhat az általa fizetendő tanárok kinevezéséhez.

Szóltattak még többen is, s a hosszas vita után a ház a pénzügyi bizottság véleményét fogadta el: állítsa fel egy új államgymnasium, hová, ezt a ministerium határozza meg, Maximovits módosítványa, Paulovits hat. javaslata és Miletics indítványa elvetetett.

Az önkényes életből.

II.

E sorok tisztelt olvasója elhiszi, Ange főhadnagy iránt nyilvános elismerésem öszinteségét, ha fáradságot vesz magának iskolákba betekinteni. A legelső, mi szemébe fog tűnni, az agyagból készített minták. Tanítónk ugyanis gyakorlati tanmódszert követ, s a kézzelfoghatóságot és szemléletet állítja tiszta helyes fogalomnyújtást fölébe teszi a bőbeszédű tudákos előadásoknál. Ez elvből indulva ki, négy legnehezebb tantárgyunkhoz agyagmintákat készített. Szobánkfelét a tereptan (Terrain-lehre) erődítést (Befestigungs-kunst) taktika, és pionier-szolgálatot készített minták foglalják el. Az első három két-két sorosan egymásmellette helyezte asztalán, az utóbbi egy asztalon szemléltethető; minden egyes részecske kis czédulával van megjelölve, melyen technicus elnevezése olvasható. Legelőbb a tereptan mintája a legtermészetesebben tüntet fel a föld felületének minden előfor-

dulható orographiai jelenségét. A halmok, hullámok, bércek, dombok, hegyek, hegykupok, hegyhátok, gerincek, homorú, domború és változó alakulási ezer különböző idomaikkal. Hegyregiók, ágazatok, bordák, (Rippen) nyelvek, (Zunge) pofák, (Backe) csucok, valamint a földszin mindenemü mélyedései a Carstlyukaktól a sziklarepedékek, barlangok, aknák, táványok és hegyszorosokig, magas, közép és törpe hegycsoportok s hegyláncolatok, mellék és fővölgyek a természetesen megközelíthetőségében a szemlélő elébe vannak állítva. Jellemzi ezt az is, hogy az erdős hegyregióból még az erdő síncs kifeledve, betűzött pici fenyőágcskák ábrázolva az erdőt s a magas régiót is ékíti a sziklarepedésekből előkuszó moha. Csak a hó hiányzik a hegy gerinczéről és a folyók a völgy teknős medreiből.

A második minta az erődítést tanhoz tartozik: itt a Vauban és Chassaloup-féle erődítési rendszerek fő-és mellékvédműveivel vannak agyagból finoman kivágyva, előtűntetve. A taktikához készült mintázat egy itt-ott erdőtől fedett hegyek, halmok, országos fő-és mellékutak, egy folyó és egy vágányu vasutól átszelt terepet ábrázol itt hidakkal, amott völgyzorosokkal. Ezen tanítónk a terep katonai méltatásáról tart szép előadásokat, olykor kicsi önkatonák felállításával tevéen érthetőbbé e nehéz de föltötte szép tárgyról előadásait. A pionierszolgálat mellé készített mintán itt egy kidolgozott földtöltés mellvéd és sáncz, amott tábori földkunyhó, kut, főzhely (kallan), vasut stb. Mily sokat használnak e minták tanulásunk könnyítése által, azt mi tudjuk. S bár munkájában mi is segítőtünk, a kivétel főddeme, a munka oroszán része Ange főhadnagy uré. Legyen itt nyíltan is elismerve ez, melyet a Kolozsvárt levő tisztikar iskolánkba benézett minden tagja dicséretével tüntetett ki.

Tanulmányainkban meglehetősen előhaladtunk már, pár tárgyat csaknem egészen elvégeztünk. Nagy buzditásunkra van, hogy feljebbvalóink közül többen, különösen Rech major ur, iskolánkba gyakran belátogat, sőt egy alkalommal Schütte tábornok urhoz is volt szerencsénk. Körülmény barátság és egyetértés van; ezt egy az önkényes élet elején rendezett ismerkedési estély elapította meg, különböző helyek- és foglalkozási körökből összehozott 17 ifju aligha élt valaha oly jó egyetértésben, mint mi. Ha való is ezerben egyszer egy kis kellemetlenség vagy surlódás, mindenikfél aláveti magát a közérdeknek, s ügyeinket egymás közt, békésen, a legjobban intézzük el. Adja isten, mind végig így legyen.

Katonai részről zugalódásra nincs okunk. A mi keserűségünk volt az is más forrásból ered. Két dolog nem tetszett nekünk. Egyik, hogy iskolai helyiségünkben a városi nagy kaszárnyában nincsenek külső ablakok, s bár mennyi fát elégettünk -- a mi nekünk elég drága -- mégis mindig hideg volt benn. A másik az, hogy e hóban megkezdtek mi is az őrlást a kolozsvári fővárdán. Ört állani, vagy bármily katonai kötelességet teljesíteni készek vagyunk; de inkább örömet szembe megyünk az egyiptomi összes csapásokkal, mintsem még egy 24 órát a kolozsvári fővárdán eltöltsünk. Egy vadállat szegyenlené, ha barlangja ilyen volna. Aligha le tudnám írni. Kisértsük meg, hátha használ. Olyan sötét mint egy verem. Középen egy hosszú asztal, bevonva olyan finom anyaggal, mint a drótos tót kalapja. Megfejtethetn hyerogliphek vannak befaragva, mint a melléltette elnyúló egyenlősen lábú padra. Az északi és keleti fal mentén egy egészet képező prits terjeszkedik, szélét itt-ott kiharapta az idő romboló foga. A prits alatt szeméttenger, egy pocz-egér birodalom. Padimentum is van itt-ott, itt deszkából, ott teglából, legelőbb helyt ősi szeméttől. A falon néhol egy-egy beszerkás szentkép van holtszénnel kipingálva; halhatatlanságra vágyó infanteristák művei. Neveket is odaműzolták, nem tudjuk, hogy a historianak akarták átadni, vagy csak be akarták bizonyítani, hogy ők irni tudnak, s ergo nálunk mivel a nép. A manupropriákból itélve, mind genialis emberek, mert azok igen krix-kraosak. A legregényesebb ezek közt az a szomorú történet, mely egy szegény pályatölvesztett collegának életviszonyait adja elé, (ez már ironnal van falra körmölve) a ki t. i. 6-szor lett korporal és 6-szor degradáltak, lévén neki csillagainak letűnése némelykor még carcerrel is megkeserítve. Őt nem érte meg százada. És mindezek felett sűrű fátylekűt ott lebeg a pókhálók régiója.

Ilyen t. olvasó a kolozsvári fővárdai helyisége. Füstös, piszkos, lakálytalan. Képzeld hozzá még a gáz alig pilláncsoló világát, a mely különben csak azért nem ég teljes lánggal, mert szegényi megvilágítani egy ilyen helyiséget.

No de mi azért katonásan kiültük a magunk 24 óráját. Nem is azért hoztuk ezt fel, mintha kényelemre vágyóink. De figyelmeztetni akartuk Kolozsvár képviselő polgárait, nézzék meg, hogy hol kioldódik nap s éjen egy csomó ember, mely felettük is örködik, míg kényelmesen nyújtóznak puha pihe-párnáikon. Gondolják meg, hogy disznójuk nem állná ki ily helyen.

Ime két kellemetlenségünk, egyik nem katonaságtól, hanem Kolozsvártól ered. Adja Isten, hogy jövőre töle se nyeljük ilyeket.

Ha szerkesztő ur akarja, olykor-olykor irok pár sort önkényes életünkből. Addig pedig lsten velünk.)* Nos.

Reflexiók az elvre.

(D.) Nehány nap óta egy kis baj szobámhoz köt, minél fogva csak ma juthattam a „Kelet“ 16-ik számához, melyben F. ur engem jezsuitának dedukál azon tényemért, hogy e lap számára vezércikket írából és a gondolat szabad kimondásából is monopoliumt szeretne magának csinálni! Soraim 5 nap múlva jönnek a fennemlített körülmény miatt; de azért nem késő az eszméket tisztázni.

Ha modort akarunk F. urtól, meg azon uszályhordóktól tanulni, a kik a tisztességes ember legjobb szándékait is gyanusítják, sőt mert más ember is mer és bir gondolkozni, egyenesen „tört“ vetnek ki rá és elnevezik „farizeusnak“, „sületlennek“, „szajkónak“, „bagolynek“ az embert: ha -- mondom -- ezen szép tulajdonságokat irigyelem, én is azzal kezdhettém reflexióimat, hogy olyanféleképpen mondanék F. ur nevezetes tárgyalosságára: „Wie der Schelm ist, so denkt er!“ hanem e nemes fegyvereket és mesterseget csak hadd üzzék azok, a kik magoknak privilegiumot csinálnak az alaptalan gyanusítás és illetelen személyeskedés nemes üzemleire.

Vajjon „verekedni“ volt-e vágyam és szólottam-e személyekről: igen jellemzően megmondják azon soraim, melyeket F. ur szíves volt idézni. Én ugyanis provokálva az elv szentségének nyilvános csúfítatéhoz álltam, annál inkább védelmére keltem az elveknek, mert -- mint mondtam cikkemben -- egy szó sem emelkedett a lesidított elvek mellett. Én azonban szigorúan az ügy védelmére léptem sakra és személyekhez semmi közöm nem volt, azért kezdtem ily minden személyeskedés szándékosan messze kerülő tárgyalossággal fejtegetéseimet: „A viták hullámain az a kérdés merült fel: mi az elv?“ -- Van-e itt még csak madártávtól is érintve, hogy ki veté fel a kérdést? Ha e tárgyalos fejtegetés dacára mégis előáll a „botról“ és „jeszuitizmusról“ álmódó F. ur: én ebben az „igazomkodás“ telhetetlen viszketeget és a nyugodni nem tudó lélek bojtorjánkodó viaskázását látom. Ugy jártunk, mint ama pókász, a ki nem tudta a lyukból kicsalni a pókot. Ime minden személyes czélzás nélkül egy „vezércikk“ hullt be a lyukba és a pók magától mászik ki rajta lyukából. Nem neveztem személyt és személy áll elő. Mi köze ehez a dolognak? Ez a tünemény -- jegyezzük meg -- jellemző! Nem a dolog, hanem a személy rukkolt ki a küzdőterre, a melyen az eszmék üdvös barátságát kellene folytani. Így esavarják bizonyos „igazomkodók“ a tárgyalosságot személyeskedésre, hogy skandalumot csinálhassanak; mert akkor aztán övek a világ!

F. ur „D. ur“-ról beszél, én nem beszéltem F. urról, hanem az elvről. Ez közöttük a különbség.

Felszólalásomnak, bármily haszontalannak tartsa is F. ur „igazomkodása“, „vezércikkemet“, annyi haszna mégis van, hogy F. ur magyarázza a tanácsházban mondott szavait, melyeket dacára annak, hogy „nem készült otthon beszédre“, mégis idéző jelek mellett közöl!

Ha úgy beszélt a tanácsházban, mint a „Kelet“-ben adá szavait: akkor én nemcsak ki vagyok elégitve, hanem őszinte köszönetemet fejezem ki szíves nyilatkozatáért, mert ezáltal szintén az elvek barátságát mutatja be magát.

És ezzel a multa nézve tisztában vagyunk, mert én sem „vonhatom kétségbe igazságszereteté“, hanem a mit az elvre nézve pápíroson, mert a „Kelet“-ben kifejtett, e tekintetben engedje meg -- már ha nehezére esik is, -- hogy más véleményen legyek; sőt ne vegye erimen lesae majestatisnak F. ur, ha gondolataimat kifejezni is bátor vagyok.

A gondolat vámmentes, a sajtó szabad!

F. ur szóról-szóra ezt írja: „Hogy valamit az életbe azért nem lehet átvinni, mivel az utolsó végletekig mereven kivinni nem lehet, ez már D. ur következtetése. Lásza, hogy igazolja!“

Ez a mondat -- kérem gondolkozzék felette az olvasó -- annyit jelent más szavakkal: valamit azért nem lehet kivinni, mert kivinni nem lehet.

F. ur azt mondja, hogy én ilyen értelmiséget mondtam. Ezen állítást mindaddig igaztalan ráfogásnak jelentem ki, míg F. ur azt cikkemből rám nem bizonyítja. Ilyen szózatot, mely nem is mondat, mert értelem nincs benne, az „igazomkodás“ emberei gyárthatnak, de az én birodalmamban azok ismeretlen gombák. Már ebből aztán igazán láthatja az „olvasó“, „hol van a konfuzió.“ Azután F. ur „valamiről“ beszél, én pedig elvekről írtam. Ha ő azt gondolja, hogy az elv annyit tesz, hogy „valami“, ám gondolja azt a maga számára, de én töle fogalmakat nem kérek, csak tartsa meg a „valamijét“ magának!

Találgatom kell mit akart mondani. Ez aztán a híres kritikusa, a ki felbigyesztett orral mondja: „ez is vezércikk.“

*) Jelen cikkeit mindig köszönettel vesszük. Szerk.

Talán azt akarta mondani, hogy én az elvek merev keresztültüvelést kívántam egész a végletekig. Ha ezt akarta mondani: akkor állok elébe.

Sem el nem veszek, sem hozzá nem adok, hanem idézem szóról-szóra, a mit az elvről és alkalmazhatóságáról írtam, ebből a legvilágosabban fog kitűnni, hogy mennyire szereti F. ur a kéznél levő tények nyakát kitékerni. Ezek soraim:

„Minden elv egy igazság. Oly természetű, hogy azt az élet, tehát a gyakorlat számára szabályul lehet felállítani a mutakozó szükség- és uráló körülményekhez képest.“

„Azon elvek különösen, melyekről törvényhozó és tanácsstermekben van szó, mindig oly igazságok, melyeket a tényleges viszonyokat mérlegelő józan és gyakorlati ész erejéhez képest, -- az élet üdvös szabályozása és szervezése végett felállít. Elég az hozzá, hogy minden elv -- igazság, úgy, hogy a hol igazság nincs, elvről sem lehet szó.“

Ime én nem „végletekről“, nem „merev“ szélsőségekről, hanem „a mutakozó szükség- és uráló körülményekről“, „a tényleges viszonyokat mérlegelő józan és gyakorlati észről“ írtam, mint a melyekben az elvek alkalmazhatóságának mértékét és közeget találom.

A ki mégis oly erőszakos fordításokra képes, mint F. ur, az vagy nincs magánál, vagy „botot“ keres a „verekedésre“, hogy agyonüsse vele a gondolat szabadságot és igazságot. Mondhatom: gyönyörű mestersegi! Azonban én még arra a fáradságra is vállalkozom, hogy megantissam F. urat az általa guonyolt mert nem értett elvek természetére, és pedig nem saját szavaimmal, -- hisz ehez én kicsiny vagyok olyan nagysághoz képest! -- hanem szóba állítom őt egyikével, az élő államtudóssal és államférfiakkal legnagyobbainak. Ám halljuk Mohl szavait:

„Ein Grundsatz ist erst dann im Stande seinen wahren Werth und Nutzen zu beweisen, wenn er in allen seinen Folgerungen entwickelt und zur Anwendung gebracht ist; denn die einzelnen Theile eines Organismus dürfen unter sich und mit dem Ganzen nicht im Widerspruche sein, wenn nicht Verwirrung und Auflösung erfolgen soll.“ (Encyclopädie: Tübingen. 1839. 600--601. l.)

Én Mohlnak ezen felfogását teljesen osztom és épen azért elvelem és kárhözhatosnak tartom az elvek zürzavaros mímásából szücskép folyó következményeket („Verwirrung und Auflösung“), melyek, nem tagadom, kíváncsok állapotokat szülnék azoknak, a kik halásznai szeretnek a zavarosban, de gyászli hoznak a közjólét helyett.

Épen így visszautasítom -- mely szánakozással -- ama gunyt is, melyet azért dobott rám, F. ur, hogy azt mondtam:

„Minden elv egy igazság.“

Ezt F. ur kicsinylőleg „gyönyörű definíció“ guonyolja, melyet „D. ur ex tripode“ mondott; nemcsak, de sőt „jeszuitának“ dedukál engem e definícióért; mert ő így okoskodik: „A jesusitáknak állítólag az az elve: „a czél szentesíti az eszközöket“. Ezen bolondság -- azt mondja F. ur -- „D. ur szerint egy igazság.“

Én magamért szoktam gondolkodni és F. ur logikáját sem nem instálom, sem nem irigylem.

Én szóról-szóra ezeket írtam: „minden elv -- igazság, úgy hogy a hol igazság nincs, elvről sem lehet szó.“

Szerintem ama F. ur által is elvek keresztelt tétel nemcsak nem igazság, de egyenesen bolondság, elvédeése az emberi észnek az igazságtól; de mert nem igazság azért nem is elv, hiszen ép azt írtam, hogy „a hol igazság nincs, elvről sem lehet szó.“

Ha az utczán szaladgáló felületesség olyan bardságokat is elvnek nevez, mint a minőt F. ur is annak nevezett: én arról nem tehetek. Én fogalmait sem a piacon, sem az utczasarkokon nem szereztem. Tehát a „jeszuita“ czimet csak tessék visszaadni annak, a ki azt kigondolta és rá alkalmazta. Ott meglehetnek rá az érdemek.

F. ur ezek után, ha büszke ludományára és ad valamit önére: akkor nem fog személyeskedni, hanem belebocsátkozik egy termékeny eszmecharchba, és felélni fog arra, a mire sem a tanácsházban nem felelt, sem a „Kelet“-ben, hanem csak bele bojtorjánkodott abba, a ki nézetét a dologról közli.

Ha neki nem tetszik azon állításom, hogy „minden elv egy igazság“: akkor mondja hát ő: mi az, a mit felvetett, a mit guonyolt, de meg nem oldott: mi az elv?

Hallgatását minden esetre jellemzőnek fogom tekinteni.

Azt mondá F. ur nagy kegyesen: hogy nem „nehezelt“ rám, ez minden esetre szép töle, hanem én csak a tényeknek hiszek, azért bizonyítsa be azt úgy, hogy álljon szóba velem az eszmék nemcs küzdőterén; akkor, ha ő a tárgyalosságot, válogatott és illedelmes fegyvereivel áll ki a sakra, én is gyöngédebb tollat veszek elő, de azt, a ki engem bánt és jesusitának guonyol, nincs okom

kölni vízzel fecskendezni; annál kevésbé, mert ama törekvésben, hogy a dologhozjárás a személyeskedés szennyes terére hurozoltassék át, oly veszedelmet látok, mely ellen a míg csak karomat bírom küzdeni fogok.

A személyek barátok, az eszmék lehetnek ellenségek! — ezt tartom és követem én. Meglátom: mit tart F. ur

Legujabb táviratok.

Konstantinápoly. Jövő nyáron a trónöröklési rend ki fog hirdettetni. Iz din egyszersmind hadseregsparancsnokká fog kinevezeteni.

Zágráb, jan. 24. Az országgyűlési újabb választások jövő hó elejére rendelkeznek el s Zágrábmegye febr. 8-án közgyűlést tartand.

Bécs, jan. 24. A mai „Wiener Abp.“ jelenti: Király és Királyné ő felségeik ma Salzburgba utaztak, honnan — rövid időzés után — Meránba folytatják utjokat.

Grillparzer temetése ma délután történt igen ünnepélyes módon; a magas és legmagasabb körökből, valamint a lakosságból nagy számmal voltak jelen.

Bécs, jan. 24. A távirat felügyelőség következő közlése hozza tudomásra: A táviratvezetők tegnap óta a sodronyoknál és szigetelőkönél feltornyosult jég által vannak zavarva. A sodrony sok helyen elszakadt. A helyreállítás mindenütt dolgoznak, úgy, hogy a levelezés rövid időn újra lekező leend.

Lapszemle.

A „Reform“ örömekekre serkenne a balpárt programja fölött, ha minden hazafi mélyen nem keseritene. Az ellenzék ma is ott áll, hol állott 1868-ban, Tisza Kálmán a jövőre is a közjogi meddő viták vagyürrüvel szándékozik egymástól elkülöníteni a pártokat, hogy az üdvös munkára hivatott elemek egyesülését gátolja. Még azon esetre, ha a baloldal többségre vergődnek, sem bízik ez programja kivitethetőségében, azért köti azt idő, mód és feltételekhez, melyek ösztönzésén kételkedni kényszerítenek, hogy ne mondjuk ámitani akarnak. A többség azonban ott leendő, hová az ész, születés, birtok, egyház, tudomány sorakozandik; maga e jobboldal fogja a közjogi elap ama bűvös gyűrűjét megtörni, mely csak Tisza uralmának és hiúságának fenntartása miatt nem engedi az összetartozó elemek egymáshoz való közeledését. Leginkább Ghycozról hiszi a „R.“ hogy nem fog Tisza babérainak eszközétől szolgálni.

A „P. Lloyd“ a balközép és szélső balnak az 1849-as párt országos konferenciáján közzétett választási programját elemezve, az azokba foglalt követelésekről megjelözi, hogy nem annyira programot, mint külön állampolgár pontozatait képezik, superlativusban már eléretett, a mai bősök politika által a comparativusban már eléretett, De nem tenne-e helyesebben a baloldal, ha a helyet, hogy az elért becsét vitatná, azt minden irányban biztosítani és értékesíteni törekednék? Elhiszük — ugymond — hogy a baloldal meg van győződve, miszerint államszervezetünk a mostaniánál önállóbb alapra lehetne fektetni; de vajjon most van-e erre az alkalmas időpont, midőn még a kivívott sem biztosított? A balközép, ha valóban képesített egyének számlái sorában, rég meggyőződhetett, hogy igen rosszul van megválasztva a pillanat azzal kezdési, a mit 1867-ben már szerencsésen befejeztünk. — A szélső bal programjáról a „Lloyd“ azt mondja, hogy abban az európai radicalizmus majmolása leginkább azon körülményekből derül ki, hogy az autonómiát és decentralizációt követeli, mely nálunk már megvan nagyobb mérvben, mint valamennyi más európai államban. Bizalommal néz a választási harc eredménye elé, miután ezek csak utolsó erőfeszítései az ellenzéknek

a közéletet meddő alkotmány-viták által lázas izgatottságban tartani.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, január 26 1872.

— A „P. N.“ a honvédség köréből azon hirt hozza, hogy ő cs. és apostoli királyi felseje oldala mellé már kinevezetett egy honvéd törzsiszt szárny-, illetőleg hadsegéddé. A honvéd-köröknek egy régi vágya menend ezzel teljesedésbe.

— Az or. közmunkatanács jan. 24-ki közülésén az alelnök jelenti, hogy a municipális bank, a franco-magyar bankból s az Erlanger cégéből alakult consortium lefizette az egy milliónyi ovadékat. Felolvastatik továbbá a bécsi Baubank folyamodása, melyben az kétheti haladékot kér. A közmunkatanács erre reá nem áll, mintán csak oly ajánlatokat vesz tekintetbe, melyek az egy milliónyi cautio mellett adatnak be.

— A telepítvényi trjvasvasat a felső ház jogügyi bizottmányában öt ülésen keresztlít tárgyalatván, mint a „P. L.“ értesül, ujlag módosítottat, a tiz hold külsőség megadása elvetetett s az igazságügyminiszter eredeti szövege fogadtatott el, hogy az illetőknek a belsőség megváltására legyen joguk. Erdélyben a havasokban a belsőség 8000 □ öl lehet. Ellenben ha a telepítvényes ki akar vonulni a községből, a földesur köteles belső telkének becsértékét neki megfizetni.

— A bécsi börsén jan. 24. egy sor alarme-hir keringett. Azt beszélték, hogy a csár komolyan megbetegedett; más versió szerint pláne meg is halt volna, még pedig merénylőt folytatán. Mások meg azt rebesgették, hogy a ruméniái fejedelem megunta volna az uralkodás dicsőségét és lemondani készül.

— Biró László szathmári püspök, folyó hó 19-én meghalt. Hogy mennyire volt az elhunyt jötevője egyházmegyének, következő adatokból tünik ki: 87 szegény árva tanulónak ellátására évenként 2500 forint fizetett, azonkívül a házi szegények felségelésére évenként 18,000 forint osztott ki. Béke hamvaira.

— A „Társadalmunk bajai“ stb. című munkáért többen fordultak vidékről szerkesztőségünkhöz; mi a megbízást átvettük s a nt. szerzőt Dobránszky P. akad. jogtanár és tudor urat a könyvek elküldésére megkértük; de arra figyelmeztetjük a munka iránt úgy látszik mind élelkebben érdeklődő közönséget, méltóztassanak megrendeléseikkel egyenesen szerzőhöz fordulni, beküldvén posta utalvánnyal 1 frt. 30 kr. o. é. saját czime alatt.

— Vasúti hírek. A magyar kormány, az osztrák állam és a tisztavideki vasutársaság közt megkötött már az egyezmény; e szerint az osztrák állami és tisztai vasútnak megadatik, a temesvár-orsovai vasútvonal kiépítésére az engedély, az osztrák államvasut az arad-temesvári vasútvonal költségeinek felét megtérítendi. Utóbbi vonal kezelését a tisztai vasut megtartja magának ezentúl is, míg ellenben a temesvár-orsovai vonalat az osztrák államvasutársulat veendi át; felerészben bevén át mindkét társaság a vonalt, annak nyereségében és veszteségében egyaránt fognak osztozni. Mindkét vonal jövedelmét az állam 1.297,000 frtra hiszi előirányozhatni, s biztosít is ennyi összeget, — e biztosított összeghez a két társulat 300,000 frttal járul ezüstben. A megkötött egyezmény 20 évre szól.

— A tegnapi hetivásárra rendkívül sok halat és vadat hoztak piacunkra, különösen utóbbi oly nagy mennyiséggel volt, minőt még ez idén nem láttunk.

— A tojás! mely annyira fontos és nélkülözhetlen kelléke a konyhaszatnak, folyvást drágul, már husz krajczárra hágott három darab ára és a mint N.-Váradról írják ott 10 kr. egy darab. Nem csuda hát, ha néhány

gazdasszonyunk azon a gondolatn jött, hogy ezen cikket Pestről hozzassa, hol 45 drb. egy forintba kerül. Ugy hiszszük Kiss urnak sincs ellene kifogása.

— Karácson Antal torontálmegyei földbirtokos ur az Ivándán nyitott községi iskola javára 1600 □ ölnyi háztelket adományozott, egy ideiglenesen iskolául berendezett helyiséget a szükséges felszerelési eszközökkel s a tanulók nagy részét tankönyvekkel látta el, és azonkívül Ronay János országgyűlési képviselő urral közösen a közösbirtokossági illetékből 2 holdnyi telket faiskolául adományozván, addig míg az iskolaház felépülhet, közös majorsági épületben helyezték el az iskolát.

— Földrengés Krajnában. E hó 12-én Laibachban erős földrengés volt. Kár csak kevés történt.

— Öslénytani lelet. Nem régiben Spick és Emmerich között a Rajna ágyában egy meternyi mélységben mammut (Elephas primigenitus) hátulsó lábának egy szárcsontját (tibia) lették meg. A csont hossza: 1.09 meter, körmérete felső részén 0.8 meter; súlya 16.875 kilogram. Worms mellett is találtak nem régiben két szép mammut csont-példányt.

— Gróf Csekonics János torontálmegyei földbirtokos ur fiával gróf Csekonics Endre birtokos urral közösen Pusztá-Szerház, Szigetmajor és Endremajor pusztákon közösi iskolákat állítottak fel, a felállított iskolákat nemcsak minden szükséges tanszerekkel ellátták, hanem a tanítónak igen tisztességes díjaztatása mellett minden tanköteles gyermeket a szükséges tankönyvekkel is megajándékoztak: ezek folytán a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezett urnaknak — mint a hiv. lap közli — a közoktatás javára tett eme áldozatukért köszönetét nyilvánította.

— A tenger mélysége megmérését eszközöltette az orosz kormány a múlt nyáron a Keletitengeren; e mérések a következő érdekes eredményeket szültek: a Keletitenger mélysége nyugatról keletre menő irányban mindig csekélyebb; Gothland szigetnél 180 fonal mély, Kurland szigetnél 120 fonal s a többi részeken 100 fonalnál nem mélyebb. Ha a keleti tenger mélyét más európai beltengerekkel összehasonlítjuk, előbbi igen csekélynek tünik ki. Így az adriai tenger legmélyebb helyén 400, a fekete tenger 1000, a közép-tenger 2000 fonalat a keleti tenger feneké a mélyebb helyeken lágy kékes agyagból áll, mely többféle szerves lényeket nevel 10—12 fonal mélyben leginkább könnyű fekete agyagot találtak. A víz fajsúlya azon arányban a mint mélye sekélyedik, nyugatról keletre szaladólag vizsgálva, kevesedik; sőt tartalma a nyugati medenczében sem sok, s a mint a víz mélysége csekélyebb, úgy sőtartalma is kevesebb. A viznek sőtartalma nyugaton 1 százalék. Kelet felé lepadt 3/4 sz. tól egészen 1/2 százalékig. Gothland szigetétől északra oly kevés sőtartalma van a viznek, hogy azt jól lehet ivóvízzel használni.

— Egy flakker állhatatossága X. Y. ur haza vágat rendes flakkerén (6 órákor délután) s főlzalad lakására, a nélkül, hogy szólna valamit. A flakker vár, vár; azt hiszi, hogy gazdája le fog jöni s azért nem adott utasítást. Vár 9-ig, nem jön; vár 12-ig, vár 2-ig, vár 4-ig, vár stb. stb. X. ur másnap kilencz órákor lemegy s a ház előtt találja flakkerét. A bérkocsis neki pirul arczczal s fagyos kezekkel ott melázik a bakon. „Hát maga mit csinál itt?“ — „Ej! nagyságos uram!“ hangzik a válasz, „ugyancsak megvárokotatott! soha életemben ennyit nem várokotatott!“ Hát kisl, hogy az állhatatos flakker má nap kilencz órákor ott ácsorgott a ház előtt, abban a hiszemben, hogy X. ur valamelyik órában csak le fog jönni. X. urat nagyon megalatotta ez az állhatatosság — csak az hatott rá kellemetlenül, hogy várakozás fejében 25 forintot kért az állhatatos flakker. Mások kevésbé lesz szorakozott bérkocsisokkal szemközt. „D.“

— Joffy Sándor zenetanítóra hívjuk fel közönségünk figyelmét, ki keresetnélküli állapotban számos és beteg családja fölségelésére az emberbarátok részvétét kéri insége közepette. Az adományokat e szerkesztőség is elfogadja s a nevezetnek kezéhez szolgáltatja.

KÜLFÖLDI HIREK.

A „M. Post“ new-york-i levelezője épen nem barátságosok gyanánt teüneti föl az Egyesült-Államoknak Spanyolországhoz való viszonyait, s többek közt azt állítja, hogy a Poit-au-Prince-be elindult „Congress“ amerikai fregát azen utasítást kapta, hogy a spanyol hadihajók által már régóta zárolt „Hornet“ gőzöst minden áron hozza haza, s hogy erőszakkal lépjen föl a spanyol hadihajók részéről minden ellenállási kísérlet ellenében. E szerint ha a spanyol hatóságok politikájukat egyhamar meg nem változtatják, bizony várható, hogy a nyugot-indiai vizek már legközelebb komoly események fognak kifejődni. — Ugyan-e levelező szerint, eselleg egy Dél-Amerika felé uton levő német hajóraj, amerikai hadihajókkal, közösen kényszerítendi Venzellát, hogy a külföldiek igényeinek eleget tegyen.

A „N. Fr. Pr.“-nek távirják Florenczből: Délután 5 Porta alla Croce mellett levő, a legszegényebb népesség által faházakban lakott városrészben borzasztó tűzvész ütött ki. A tüzölők, katonaság, a legfőbb katonai és polgári hatóságok csakhamar megérkeztek a vész színhelyére, hogy az iszonyuan dühöngő elemnek gátat vessenek. Két külváros egész tüztengerré alakult át. Tehát kénytelenek voltak arra szorítkozni, hogy a többi városrészeket óvják meg. Ezáltal sikerült esti 8 1/2 óra tájban a tüzet elszigetelni. A nyomorborzasztó. 200—300 ház égett le. 600—800 család maradt fedél nélkül. A mennyire tudhatni: emberélet nem esett áldozatul. A körülfekvő földek és kertek butorokkal és egyéb házi szerekkel vannak elborítva. Az Arezzóból érkező vasutvonatoknak a porta-croci állomáson nem volt szabad megállniok, hanem csak a központi pályaudvarban. A szomszédos házak tulajdonosai azonnal iparkodtak a fedelteleneket lakásukba befogadni. A helyhatóság a Villa Nervit adt reudelkezésre. A syndikus élelmiszereket küldött a helyszínre. A karneval-társulat 1000 frankot adományozott segélyezésül.

(--) Nemzeti színház. Csütörtökön január 25. két kis operettet „Matrozok a földézetén“ és „Pajkos diákok“—at adták elő, mely utóbbiban Vizváryné Krencsányi Sarolta asszony lépett föl, mindkét operette összevágó kerek előadást képezett. Az elsöben a főbb szerepek, a szokott, ügyes és fíradhatlan szorgalmu kezekben voltak. Gerecsné, Emma szerepében szép énekével és kellemes, finomul jelzett játékaival az elismerést méltán kiérdemelte. Darai Karolin ma is helyes foglással és szokott routinnal játszott és énekel. Piffárd atyust, Szilágyi játsza — közmegeledésre. Az utóbbi operetében Vizváryné asszony lépett föl Frincke szerepében, — hatással játszott, a közönség többször megtapsolta — azonban rekedtsége ma is észrevehető volt. Gerecsné, Darai K., Szentgyörgyiné és Szilágyi, egybevágó játéka-ka az oszhangzatot emelték. A közönség nem volt fukar kitüntetéseiben, mindnyájokat többször megtapsolta.

Szombaton, január 27-én „Kék szakál“. Operette 4 szakaszban.

Távirati tudósítás a bécsi börséről. Jan. 25-ről: 5% Metalliques 62.80 5% Nemzeti kölcsön 62.70. 1860-diki államkölcsön 107. — Bankrészvények 854. Hitelrészvények 347.80 London 115. 20 Ezüst 114.85. Cs. kir. arany 5.48. Napoleondor 9.16 1/10. Földtehermentesítési kötvények: Magyar 80.25. Temesi 78. —. Erdélyi 7.25. Horv.-Slaven —.

Id. felelős szerkesztő: Sándor János.

Sz. 38—1872.

(391) 2—2

Felhívás

egy sósfürdő intézet felállítására iránti vállalatra.

A Tordán felhagyott felső kincst: sőüzemi telepen 3 sóstavaknak és székelt környező tereknek, valamint az ottan létező épületek közül a nélkülözhetőeknek felhasználása egy sósfürdő intézet felállítására és berendezésére magany vállalkozó vagy társulatnak szándékolatván kiadattai, felhívtnak az erre vállalkozni kívánók, hogy az ez iránti írásbeli ajánlataikat a megkivánt átalános építési és berendezési tervekkel és költségvetésekkel együtt, valamint a május hó 1-ső napjáig az alólírt hivatálnak átadják, mely ajánlatoknak el — vagy nem — fogadása iránt a nagymélt. m. kir. pénzügyminiszterium fog határozni.

Felvilágosítást ez ügyben az alólírt hivatál akár mily időben adand.

A m. kir. sóbányhivatal.

Tordán, 1872. január hó 22-én.

(387)

3—6

mint egy sorsjeggy

arával nyerhetni

Csak 50 kr.

1000 aranyat

valóságos ércben;

e kisorsolás azonban még

200, 200, 100, 100 arany, 400 ezüst

forint, 3 eredeti hitsorsjeggy, s más sok

mű- és érték-tárgyból álló nyereményt

tartalmaz,

összesen

3000 nyereményt 60.000 ft értékben

A húzás már 1872 február 13-án

fog történni.

5 sorsjeggy vásárlói egyet ingyen kapnak.

Videki megrendeléseknél keretük az összeg

beküldése, valamint a nyeremény-lajstrom

megküldéséért 30 kr. mellékelése.

A bécsi cs. kir. szab. kereskedelmi bank

váltóirodája,

ezelőtt Sothen Ján. C.

13. Bécs, Graben 13.

E sorsjegyek, valamint az annyira ked-

velt innsbrucki sorsjegyek és részletjegyek is

kaphatók Kolozsvárt Kis József által

(21)

A kolozsvári

hitelbank és zálogkölcson társulat

1. leszámított váltókat, utalványokat, kihuzott sorsjegyeket és kereskedelmi kötvényeket;
2. vesz és elad földtehermentesítési kötvényeket, részvényeket, magán kötvényeket és más értékpapirokat saját és idegen rovására;
3. böhajt váltókat és évi járulékok, kamatok, osztalékok, szelvények, utalványok és más ezimen levő követeléseket; kiveszi a pénztárból az utalványozott földtehermentesítési kötvényeket;
4. elfogad örményképpen mindennemű értékpapirokat és értéktárgyakat;
5. elfogad folyó számlára pénzeket, váltókat és értékpapirokat, a melyekről utalványok után lehet rendelkezni;
6. átvész pénzeket, a melyekről kamatozó, felmondási határidőhöz kötött s hátrilaltul forgatható pénztárjegyeket ad ki; az ilyenmű pénztárjegyek legkisebb értéke 100 ft;
7. a zálogkölcson-üzletben kölcsönöket ad a) mindennemű ingóságra, b) drágaságra; ékszerre s arany- és ezüstneműekre; c) értékpapirokra, azaz mindennemű államkötvényekre és iparvállalati részvényre.

31—*

16—*

(305)

Liebig Kumys kivonata

(vegytanilag készült sivatagtej.)

gyógyászati tekintélyek elismerése szerint gyorsabban és biztosabban

gyógyít,

mint minden, eddig a gyógyászatban használt szer: tündővész t (még előbbi állapotban is), gumót, gyomort és bél-hurutot,

legelső-hururtot, vérhiányt (tartós betegség és sok higany élezete következtében), súlyt, méhgörcsöt és testi gyengeséget.

Palack szimra pakolással együtt 1 ft. o. é. Megrendelésekhez az összeg mellékelendő, mert utánvét nem fogadható el.

Legalább 4 palackot tartó ládákban kapható

Liebig sivatagteje (Kumys)

főraktára által

Berlin, Gneisenaustrasse 7 a.

Jegyzet. Beteg, a kiknél minden használt szer sikertelen maradt, sziveskedjenek a fennebbi készítménnyel bizalmasan egy utolsó kísérletet tenni.

Röpiratok ingyen — és bérmentesen.

(392)

2—3

A kolozsvári lakarechpenziári részvény-

társulat III-ik évi rendes

Köszvényi ülése

foljót 1872-dik évi február hó 22-én délután 3

órákor tartatik a városi községi teremben.

Tárgyai:

1. Az igazgató-választmány jelentése az

1871-ik évi üzletiről.

2. Nyolcz választmányi tag kisorsolása, s

újak választása (alapsz. 29. §.).

3. A választmány intézkedéseinek tárgyalása.

4. Az 1871. évi számadások és mérleg

megvizsgálására kiküldött bizottmányok jelen-

lései, s ezek nyomán az 1871. évi számadás és

mérleg megvizsgálása.

5. Az alapszabályok 23. §-ának d és e.

pontjai által rendelt mérleg- és számadás-viz-

gató-bizottmányok megválasztása.

6. A folyó évi iszta jövedelemtől intéke-

dés és az osztalék megállítása.

A. I. ez. részvényesek e közgyűlésre azon

értesítéssel, hivatalnak meg, hogy a számvizsgáló

akár személyesen, akár felelősséget vállaló

egykoronbeli, — de a megválasztottak is

részvényesnek kell lenni (alapsz. 21. §.).

A közgyűlésben részvenni szándékozők fel-

hívtnak, hogy részvényüket f. évi február

19-én és 20-án d. e. 9 óráig 12 óráig és a

gyűlés előtti nap nap est 6 óráig a gyűlés tar-

tatására az intézet helyiségében letenni szives-

kedjenek, hol a felhatalmazást és jogszabály

oktatok megvizsgálására kiküldött bizottmány

a megválasztottak jegyzékét kiszolgáltatja (alapsz.

19—20. §§.).

Kolozsvárt, 1872. január hó 24-én.

Az igazgató-választmány.

Ny. Gáman János örököséinél Kolozsvárt.

Iskola Aapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.